गूजरात विद्यापीठ ग्रंथालय

[गुजराती कॉपीराइट विभाग]

अनुक्रमांक ૭૩૫ वर्गांक

पुस्तकनुं नाम ભોજભગતના ચાબખા

विषय ૮ - : ૬

... નીચે જઈ દેશાણે. ભોજો ભગત કહે

... પસ્તાણોરે મુ. ૩.

ચાબખો ૮.

સુરખો મોહી રહ્યો મારૂરે. તેમાં કાંઇએ નથી તારૂં. ટેક, સાત સાયર જેની ચોકી કરતાં, ફરતુ નીર ખારૂ; ચૌદ ચોકડીનુ રાજ ચાલ્યુ ગયું રાવણાદિક વાળુરે. મુ. ૧. દુખને તો કોઇ દેખે નહી, સુખ લાગે સારૂ, વેળાવેળાની છાંયડી તારી, વણસી જાશે વારૂરે. મુ. ૨. હરિ ભજનમાં હેતજ રાખો; સમરણ કરો સારૂ; ભોજો ભગત કહે રાખો રૂદેમા, પ્રભુનું ભજન પ્યારૂરે મુ. ૩

ચાબખો ૯.

ભગતી શીશ તણું સાટુરે, આગળ વસમી વાટુ—ટેક. એક દિવસ તે આવી બની, રાજા મુરધ્વજને માથે; કાશીએ જઇને કરવત મુકાવ્યું, હરીજનને હાથેરે. ભગતી. ૧. સત્યને કાજે ત્રણુ વેચાયા, રોહી દાસને રાણી, રૂશીને વાસ્તે રાજા વેચાણો ભરવાને પાણીરે. ભગતી. ૨. પહેરો પટોળાં પ્રેમનારે તમે, શુરવીર થઈચાલો; ભોજો ભગતકહે ગુરૂ પ્રતાપે અમરાપર મહાલોરે ભગર.

ચાબખો ૧૦.

દુનિઆં દિવાની કહેવાશેરે, જુઠી ભાંતોમાં ભટકાસે—ટેક પાપ એનું જ્યારે પ્રગટ થાશે ત્યારે જુવા જતી ઘેર જાશે; ધુણી ધુણી એની ડોકજ દુખસે, ને લેનારો લઈ ખાશેરે. સ્વર્ગમાં નથી સુપડુંને ખાંડણી આને ઘંટી દુધ ચોખાના તતે જમનારા તમે કેમ કરી જમશો બંટીરે દુ. ૨ ઢોંગ કરીને ધુતવાને આવે ત્યારે, હાથબતાવા જાશે; કયારે આના કામનુ પાનુરે ફરશે, અને કયારે પુત્રજ થાશે, દુ, ૩ ઢોગીઆગર કોઇ આવી મળે, ત્યારે ધનને વાસ્તે ધાશે; ભોજો ભગત કહે ભ્રમણમાં ભમતા.ગાંઠની મૂડી ગુમાશે દુ. ૪

ચાબખો ૧૧.

મુરખની દાઢી થઇ ધોળી, રૂદીઆમાં નહી જોયું ખોળી—ટેક ખાડ વાઢીને ભેળું કર્યુંપણુ હાથનરહી કોળી;વેચ્યા ટાણે વેચાયુ નહી,પછી પીઠપડી ભોળીરે, મુરખ ૧. બગલો થઈને આરે બેઠો, ચાચ કરી પોહોળીરે, બગલો

આરેથી કાંઇ આહાર મળ્યો નહી દરીઆ
દેલી જેવો મોલ પાકયોને તેમાં પડીઆ કોળી; ત્યાગ્યા . .
મેં શુ ખાશે ગોણીરે. મુ. ૩. ચારતાં ચારે ચડનો ઝડનો, ગાંસ લા
ળી ભોજે ભગત કહે ત્રણ ચાર લાગશે, તાર તરવારને ગોળીરે મુ. ૪

ચાબખો ૧૨

મન ચડયું મોટપને બાળેરે પ્રભુ એ વેગા ફેરા વાળે-ટેક ગાંડાજન કહે અમે ઘરથી કહેવાઇએ, દૂધ પાઇ મીંદડાંને પાળે; મોડુ થાય ત્યારે મોકળુ મૂકે, પછી ઉંદરનો ડાટ વાળેરે મ. ૧ ચાર પાંચ બેસે આંગણે દુજે, છોકરાનાં પેટડાં બાળે; આડોશી પાડોશી છાશ લેવા આવે ત્યારે વાલા સગાનો શોક પાળેરે મન. ૨ ખોટી દાનત તેથી ખાવા મળે નહીં. દીકરાનું ઘરેણું ગાળે; સાસરે જાયને પૂછે ત્યારે એનાં માવતરનૂ મોં વાળેરે મન. ૩ સોનૂ સોંઘે ને રૂપુ સોંઘે, કથીરને શું ગાળે; ભોજો ભગત કહે ફાંસાકુટને, પીતળ શું ઉજાળેરે. મન. ૪

ચાબખો ૧૩

મૂરખે નાર કુભારજા આણી, એનું ઘર કર્યું ધુળધાણી—ટેક પાંચ માણાંની લાપશી ભરડી, મણની ભુકી થાણી; ઘીના ગોણીઆ ઢોળી નાખ્યા, દુધમાં રેડયું પાણીરે મ. ૧ વાર પરબે વઢવાડ કરેને, કજીઓ કરે જાણી જાણી; છોકરાને માથે છણકા કરેને, ચુટીઆ લે તાણી તાણીરે મુ. ૨ ખરે બપોરે રસોઇ નિપજાવે, રૂઠે જોતી પાણી; છોકરાંને મારી સુવાડે, પછી જાય હાલાવવા રાત જાણીરે. મુ. ૩ હાદુ સીધુ કંથ આણવા જોશે, મરે જ્યારે ભૂખ તાણી, સાંજ પડે ઘેર પોટલાંને આવે, ઉપર જોતાં રીસાણીરે. મુ. ૪ પડીઆં પાડી આંખ આંજીને આથડે, સાસરે પીયર ન સમાણી; ભોજો ભગત કહે ગુરૂ પ્રતાપે, ઉતરેલ નાર શીદ આણીરે. મુ. ૪

ચાબખો ૧૪.

એવું દુ:ખ જગતમાં ભાળીરે, પરણીનાર પિયર પાછી વળી; કાળાં કસતું ત્યાં કાંબીને વળગે, પીંછીયા લેવરાવે મોં વાળી; ચણીઓ શીવડાવુ લાં સાડલો માગે કાપડુ કરાવે કજીયારીરે. ૧ ધારી ન થાય તો કરે ધીંગાણું,

" વિના તરીયા નરનું, તનડું નાંખે પ્રજાળી;
૨ નાગકને એ ચારઆગી, પેટડાં નાખે બાળી; ખાવું ખાવું કરતાં ખસવા દે નહિ, જાતા રાખે ઝાલીરે એવું. ૩ એક કહે મને ગરીઆ અપાવે, એક કહે મને ઝારી; ભુતડાંની પેઠે વળગે ભેગાં થઇને, ખરચ કરાવ ખાલીરે. એવું. ૪ ચેતે નહી તો સુખ ન પામે, પડે પેટમાં નાંખવી પાળી. ભોજો ભગત કહે હરિ ભજવા ન દે તેને ઘરમાં રાખે કોણ ઘાલીરે. એવું. ૫

ચાબખો ૧૫.

ભક્તિ શુરવીરની સાચીરે લીધા પછી નહીં મેલે પાછી—ટેક મન તણો તેણે મરચો કરીને, વહીઆ વિશ્વાસી; મન તણો ક્રોધ મદ લોભ તણે, તેણે ગળે દીધી ફાંસીરે. ભ. ૧ શબ્દના ગોળા જ્યારે છુટવા લાગ્યા, આગલે રણ ભડ મચી. કાયર હતા તે કંપવા લાગ્યા, એતો ગયા નિશ્ચ નાશીરે. ભ. ૨ સાચા હતા તે સન્મુખ ચડયાને, હરિ સંગે રહ્યા રાચી; પાંચ પચીસથી પરા થયા, એક બ્રહ્મ રહ્યા ભાશીરે, ભ. ૩ કર્મના પાંસલા કાપી નાંખ્યા, ભાઇ ઓળખ્યા અવિનાશી; આઠ સિદ્ધિને ઇચ્છે નહીં, થઇ મુક્તિ તેની દાસીરે. ભ. ૪ તન મન ધન જેણે તુચ્છ કરી જાણ્યાં, અહોનિશ ઉદાસી; ભોજો ભગત કહે ભડ થયા એતો, વૈકુંઠના વાશીરે. ભ. ૫

ચાબખો ૧૬.

મોજુ કોઇ મરજીવા માણેરે, શીર્શા માટે સોંઘા હરિ જાણે—ટેક રણક્ષેત્રમાં રીડયું થયું, તન વેંધ્યું વરેહને બાણે; સત્યને મારગે ચાલીયા તેને વેરી વખાણેરે. મોજુ. ૧ પોતાના દેહનું પેજ્યું રોપ્યું, કોની મનમાં ભય ન આણે; ધર્મ ધીંગાણે બળી ગયા, તન તુટયા લગી તાણેરે. મોજુ. ૨ પ્રભુની પાસે પાખંડ નહીં ચાલે, તમે ચેતી લેજો ટાણે; કુડીઆ હજો તેને ત્યાં યમ રાજા, ઘાલશે લઇ ઘાણેરે, મોજુ. ૩. ભોજો ભગત કહે ભજન કરીને, નર નીપજ્યા નિરવાણુરે, મોજુ. ૪.

ચાબખો. ૧૭.

જો મન ચડયું મોટપને પેટરે. તેણે કરી સાહેબ રહયો છેટે—ટેક, અંતર

કાળપ અજ્ઞાની જીવ, કેમ તરે એતો;
જમ રંગ કાઢયા ટેટેરે, મન, ૧ માયાના મદમાં ફૂર ... જે...
બોલ્યું ગટે; હક ન હાલ્યો ને ખાધું હરામનું, બોલ્યુ બાપનું બેટરે, મન, ૨
જોબનમાં તુને જુવતી વાહીને, ફર્યો રાતડીએ રેટે: ભોજો ભગત કહે ભાવ
વિનાના. તુને ભુધર કેમ ભેટરે, મન, ૩,

ચાબખો. ૧૮.

મનમાં જે કરતાં મોટાયુંરે, એની ફુપડી ગઇ પાયું—ટેક. જ્યારે બાળકનો જન્મ થયો, વાગીયું વધાયું; જમડા આવીને જીવ લઇ જાશે, એની વાંસે રૂવે બાયુંરે, મન, ૧. સેજ સિંહાસન ને ચમર ઢળે, ચોય દશ ફાન્સુ છાયું; ઉડી ગયાને ઉજડ થયા, એની ગઢ કોઠાને ખાયુરે, મન; ૨ ચાકર નોકર આવીને સલામો ભરતા, કરતા હકરાયું; આકડાના તુર જેમ ઊડી ગયા એતો, વીટાળીએ વાયુંરે. મન; ૩. સદગુરૂ સંતને જેણે સેવ્યા, તેની ધન ધન કમાયું; ભોજો ભગત કહે વૈકુંઠ પુગ્યા, તે દેતા નગારે ઘાયુરે, મન; ૪;

ચાબખો ૧૯.

મુરખા જન્મ ગયો તાહરોરે, બાંધ્યો તેં પાપ તણો ભારો—ટેક. નામ સાંભળતાં નિંદ્રા આવે, હરિ રસ લાગે ખારો; અમૃત રસને અળગો કરીને, કર્યા વિષના વેપારોરે. મુરખા; ૧ મોહાંધ થઈને માયા ખરચે, તેમ સગાં કહે છે સારોરે; સાધુ દેખીને મોઢું સંતાડે, એતો ધુતે ગારોરે. મુરખા; ૨ હમણા તારો હુકમ ચાલેછે, દેછે સહુનો ગારો; ધરમના દુત જ્યારે ધકા દેશે, ત્યારે ઉગર્યાનો નથી આરોરે. મુરખા ૩ તલે તલનો હિસાબ લેશે, મોકમ દેશે મારો; ભોજો ભગત કહે હરિ ભજ્યા વિના, કોઇ નહિ ઊગરશું આરોરે; ૪

ચાબખો ૨૦.

મનવા રહેની ભજનમાં ભળીરે, આતો વેળા જાય છે વળી.—ટેક જોબનના દહાડા જતા રહેશે, જે કરમાયું છે કળી; જરા આવે કાંઇ જોર નહી ચાલે, પછી વિખાશે પળીરે. મ. ૧ સંચર્યું હશે તે સાથે નહીં

. ફરીને વાવરજે હાથે, બાકીનુ જશે વળીરે.
૨ ... ૭ મુળ વિનાનાં, ધર્મ વીણુ જાશે ઢળી; આગળ ખા
ત લેને અભાગીયા, કાંઇક મૂકી લેને મળીરે. ૩ કાળનું દળતો ફરમૂં ! વશે, દેહ નાંખશે દળી; ભોજો ભગત કહે ધર્મ રહેશે, બીજું સરવે જાશે ટળીરે. મ. ૪

ચાબખો ૨૧.

મુરખો કાલની વાતું કરેરે, માથે કાળનું ચકર ફરે—ટેક, કહે કઇકને નહીં કરવું એવું, નિજ કરતો નવ ડરે; વિષય વિકારમાં ફરે વલખતો, પારકા ઘરમાં ગરેરે, મુ૦ ૧ સ્વારથમાં જીવ ચાલે ચોધારો, અસત્ય ઘણું ઓચરે; છળ છેતરને દગાબાજી કરી પારકા ઘરમાં વરેરે; મુ૦ ૨ ધર્મને માર્ગે ટુકડો ન આવે, પાપનાં પગલાં ભરે; સૂગની ગાયા સંઘરી રહેશે કાં વેસ્યા નારીમાં વાવરેરે; મુ૦ ૩ તેથી ચોરાશી સહી કરી જીવ, અલ્પ થઇ અવતરે; ભોજો ભગત કહે ભજન કર્યા વિના, ભુંડે હાલે મરેરે, મુ૦ ૪

ચાબખો ૨૨.

લોભ રહ્યા હૃદયમાં વશીરે, મુરખને શીખામણ તે કશી—ટેક, સંતની નંદા સારી લાગે, જીવ તેમાં રહે છે મચી; પરમાર્થથી પાછો ભાગે એતો, ત્યાંથી જાય છે ખશીરે. લો૦ ૧ ધર્મનું કામ કોઈ કહેવા આવે તેના સામો ઉઠે ભશી; રામના નામ વિના બીજું લવે તેની, જીભ કાપવી જોઇએ ઘસી, લો૦ ૨ વખાણ પોતાનાં વહાલાં લાગે, જીવતો, શું બોલે હશી; કો-ઇકનું રૂડું કાને સાંભળતાં, જાણે લાગી બરછીરે. લો૦ ૩ મોતથી બચવા ગયો ઘણું, તોય કાળે લીધો ધશી; ભોજો ભગત કહે ભૂલ થઇને જીવ, બળિયો મુવા પછીરે, લો૦ ૪

ચાબખો ૨૩.

ખુટલને મન ખરખરો થાશેરે, જીતી બાજી હાથથી જાસે—ટેક, કોઈ કહ્યું નથી માનતારે પણ, કઇ અતિસે સહેસે ભલા ભલાઈનું કરી લેજો, આ રંગ જાતો રહેસેરે, ખુ૦ ૧ હક નથી હાલતો હરી ભજ્યાવિના કાળ

બળી જાશે; ચોય દશાના એહ ઉપર પછા;
વિચાર કરીને વાવ્યા વિના ફળ કયાંથી થાશે;ભોજા ~. ભાજન
ધૂના નીર ખારે ખારે. મુ૦ ૩

ચાબખો ૨૪.

મનની ફેરવીને ભાળારે મેલી દાઓ જગતના ચાળા--ટેક. અનેક જન્મ થયા અડવડતાં ને કરમ લાગ્યાં કાળા; જીવને તો લઈ જાશો ભાઈ, ઓહ્યા જમડાં જોરાળારે, મ૦ ૧ ભાલીયું વાળા ભેટશે ત્યાં નહી પહોંચે પાળા, ભાલ વળા કેમ જીતશે તેને તીખી તરવાર વાળારે, મ૦ ૨ તેહ સરીખા ઉતરી ગયા ભાઈ તેના કોઇ ટાળા; ભોજો ભગત કહે ઠીક ઠરાવો, એના આધર ઉચાળારે. મ૦ ૩

ચાબખો ૨૫.

મુરખા મતી ફરી તારીરે, વિઠલને મેલ્યા વિસારી—ટેક, જન્મ થયા પહેલાં જઠરામાં, તું કહેતો પોકારી; ચોર આવ્યા પછી બુદ્ધિ હણાણી, હીરો ગયો હારીરે, મુ૦ ૧ દોલત દેખી જીવ થયો દીવાનો, અવળું બોલે અહંકારી; મહેર કર્યા વિના પછી થઇશ તું ભલે ભીખારીરે. મુ૦ ૨ છપ્પન ભાતના ભોજન તજીને, અખાજનો થયો આહારી; ચોરી છીનાળાંને, ગ નર્કે નર નારીરે, મુ૦ ૩ સામો થઇ જા સદગુરૂ ચરણે, લેશે તુને ઉગારી; ભોજો ભગત કહે ગુરૂ પ્રતાપે, માન શીખામણ મારીરે, મુ૦ ૪

ચાબખો ૨૬.

દેખો દેહધરી દેવારે, કરી લે સંતોની સેવા--ટેક, સજન હંસના પાર પોહોચાડયા, પારાધી જેવા, કરમના બંધન કાપી નાંખ્યા, ભાઈ અલેક ધણી એવારે. દે૦ ૧ ભુતનું નોતરું માની લહી, મુકો હરિ મેવા; વખત જાય છે કરી ન વગલાં લક્ષ્મીવર લેવારે. દેખો૦ ૨ જરણા કરી જાળવજો ભાઇ, પ્રેમ રસ પીવા; ભોજો ભગત કહે ભજજો; રામ ચરણે રહેવારે; દેખો૦ ૩

ચાબખો ૨૭

એતો અમર ફળ વેડયુંતે, ૯ળી એ પુરવની ખેડયું—ટેક, પાખરી

બંધ રહ્યું ખેતર રીડયું; ભલે ધીગાણું ભાલાં ઉડે ઉડે તરવાં-
ગોળયું રે, એતો ૧ સંસાર સાગર મથી ગરે, માંહી મળે ન સુખ
ર્યું; તેમાંથી કોઇ પાર ન પામે, જેમ કાગડે કુંભ જળ ડોળ્યું, એતો
૨ સતગુરૂ ચરણ જેણે સેવ્યા, તેની હરિ કરશે ભેળ્યું;

ચાબખો ૨૮

આછે પંખીડાનો મેળોરે, બનોભવ નહી રહે ભેળો; સરવે વાતે સંપ
કરીને, કુસંપ પરો મેલો; હરિ ભજવામાં હાસલ છે, એ વિચાર ફેલોરે.
આ છે. ૧ નર તમે હવે નીરભે થવા ગણી, ગદમાં શું ડોલો, હરિ ભજ્યા-
વિણુ હાણુ ઘણી છે, ડાપણ શું ડોળોરે, આ છે. ૨ જન્મ ધર્યો જેણે હરિ
ભજ્યા નહી આખર ઉભેજો; ભોજો ભગત કહે ઊપડી જાશે, પતંગ રંગ
વહેલોરે. આ છે. ૩

ચાબખો ૨૯

જગતમાં સું રહ્યા માલીરે, બરાણી પાપ તણી પાલી—ટેક ભામની
મળી જાણે ભગવાન મળ્યા, એવી અંતરમાં વાલી; કામની કાંઇ તારે કામ
ન આવે, સુખ જાશે ચાલીરે, જ. ૧ અલેક ધણીની ઓળખ પડયા, એ
નહી જાય ખાલી; ભરમે થાકી જીવ ભૂલી ગયો, એને જગડા જાગે
તાલીરે, જ, ૨ પેટ ચોળીને શુળ ઉપજાવ્યું, ને જીવને ઘાત ઘાલી; ભોજો
ભગત કહે ભજન કર્યા વિના, ઠકરાઇ છે ઠાલીરે. જ. ૩

ચાબખો ૩૦

સેજે સુતા જન જાગેરે. મુકિત હરી કને માગો—ટેક આતમ તત્વને
લીજો ઓળખી, સુત ચરણે લાગો; અનુભવ કરી રામ ઓળખો, તૃષ્ણાને
ત્યાગોરે સેજે. ૧ ચાબખો સદગુરૂ તણો જેને, વેહ ઘણો વાગ્યો; શુદ્ધ
વિચારી સંસારીયામા, ભમણાને ભાગોરે, સેજે, ૨ સતગુરૂની સેવા કરીને,
પેરી લો પ્રેમનો વાઘો; ભોજો ભગત કહે હરિ ભજ્યા વિના, નર જા
નાગોરે. સેજે. ૩

ચાબખો ૩૧

તું જાણી જગતમાં જોઇ શું, રહયો માયામાં મોહી—ટેક ખાધું પીધુ

ને ખેલ કરયા, વળી ઠાલી કરી ઠકરા; તોય ભમણા તારી બો.
ચીત આમાં, પરોહ. ૧ રતન અમુલ્ય ગાંઠ ગળ્યું છે તે ખુટેલુ
[illegible] જન્મ તારો એળે ગયો, સ્મરણ કરયું નહી સોહરે. ૨ બા.
[illegible] બીડમાં, નર નિપજમાં કાંઇ નોય; ભોજો ભગત કહે હરી ભજ્યા
વિના, કામી ન ગયા કોય તું. ૩

ચાબખો ૩૨.

મુરખને કઇ પેરે સમજાવુંરે નિશ્ચે નરકમાં જાવુ—ટેક સવળું કહે-
તાં અવળું લાગે કહીને મહૈ થવું; વાદ કરીને વઢવાડ કરે, અમ્રત તજી
વિખ પાવુ રે. મુ૦ ૧ ખાટકી વાડે ઘેટો ચાલ્યો જાય, મહાજન જાણે મૂ-
કાવું અપીય સંવાદો અવળો ચાલે, તેને ઉંધે માથે ટંગાળવુંરે. મુ૦ ૨
સનેપાતનો ચાળો થયો તેને ઝાઝું ઓસડ શું ખાવું; ભોજોભકત કહે પ્ર-
ગટ પારખું પીતળમાં શું તાંવુંરે, મુ૦ ૩

ચાબખો ૩૩.

મુરખો મોહને ઘોડે ચડે, માથે કાળ નગારાં ગરગડે—ટેક હરીજન
હોય તેની હાંસી કરે, જીવ અવળુ બોલી લડે; એકલો હોય ત્યારે [illegible]
ગીઓ, નવગ્રહની ગેડે નડેરે, મુ૦ ૧ પરત્રીયા શું પ્રીત કરે, એવા મનમાં
ધાટ ઘડે; ભોગ દેખી જીવ ભરમાયો, જેમ પતંગ દીપકમાં પડેરે;
મુ૦ ૨ ત્રણ અવસ્થા થઇ નરકમા, પછી કાળે લીધો કડે; ભોજો ભકત
કહે ભજન કર્યા વિના જમના જોડા જડેરે મુ૦ ૨

ચાબખો ૩૪.

મન તું હજી શીખામણ માન, એક દીન જાવું છે સમશાન—ટેક
લખ ચોરાશી અવતાર ધરીને ખરી ભોગવી ખાણ; એ તારો અવગુણ ઘ-
ણો છે. હરિ ભજ્યા વિના હાણરે, મ૦ ૧ ભજન કરો તો ભય મટે, આ
શબ્દ ધરજો કાન; અમર દેવને આરાધી લે સમજી ગુરૂનું સાનરે, મ૦ ૨
સિધિ રીતે ચાલજો ભાઇ. રહેવું પડસે રાન; મુવા પછી નથી મારવું,
વાંસે સગાં કરે સ્નાનરે, મ૦ રાજા પરિક્ષિત પામીઓ, ભુવનપતિ ભગવાન;

લગી સાંભળી, ગોવિંદ કેરૂં જ્ઞાનરે, મ૦ ૪ પ્રેમના પદને પામું, મેલી દે મનની તાણ; ભોજો ભગત કહે ગુરૂ પ્રતાપે, સાચી છે, નીરવાણુરે મ૦ ૫

ચાબખો ૩૫.

આ સંસાર છે ખારોરે, પ્રભુ તમે પાર ઉતારો–ટેક ભ્રમણા માંહી ભુલ્યો ભમે છે, ધ્રુપદ કરીને હારગોરે. મથુરાં નગર મહાવજીએ જઇ, મામાને મારો રે આ સં૦ ૧ અમરીખ કારણ અવતરીને, ત્રીલોચન તાર્યો; અહલ્યાની સહ્લા થઇ. તેનો શાપ નિવાર્યોરે. આ સં૦ ૨ ભવસાગર ભરપુર ભર્યો છે, તે નિશ્ચે છે ખારો; ભોજો ભગત કહે ગુરૂ પ્રતાપે, ઉત્તરશો આરોરે. આ સં૦ ૩

ચાબખો ૩૬.

રાવણનું ચધુધ છે પાણીરે બોલે વેણ અહંકારનાં આણી–ટેક ગોખે બેઠી બોલે મંદોદરી, રાવણની પટરાણી; જેને સમરીએ પાર ઉતરીશું, શીદ લાવ્યો રાણીરે. રાવણ૦ ૧ સાત સોનાનો મૃગ બનાવ્યો, વાત શીતવાનાવનાણી; ધનુષ્ય લઇને રામજી દોડયા, તીર મારયું તાણીરે. રાવણ૦ ૨ બાવન બજારને ચોરાશી ચૌટાં, બાર મેઘ ભરે પાણી; અલેક ધરીંગ આવી કરીને, કરી નાખ્યુ ધુળ ધાણીરે, રાવણ૦ ૩ ચૌદ ચોકડીનુ રાજ ચાલ્યું ગયું, કહેવા ન રહયુ કાણીઃ ભોજો ભકત કહે પ્રભુ ભજીલો, દોહાલો છે દરવાણીરે રાવણ૦ ૪

ચાબખો ૩૭.

આ તન સુખ ધુમરની એલીરે, જરૂર જવું મમતા માયા મેલી; ખાઓ પીઓ ધન વાપરો, ખુબ મચી ખેલી; માબાપ એના બેસી રહ્યાને, હાલ્યા ગયા એલીરે આ૦ ૧ ઘરની સ્ત્રીએ ધાત્રો કર્યો, એને વાત પુછવા વેલી; સાચુ સધાયું તમે કહેતા જજો ઓલી માયા કયાં મેલીરે. આ૦ ૨ આ ઘરમાથી તારા ઉભરાઇ જાસે, એની વાર કરજો વેલી; ભોજો ભગત કહે પ્રભુ ભજ્યા વિના, રસ જાસે રેલીરે, આ૦ ૩

ચાબખો ૩૮

મનતો કરે છે મહાતુરે, હરીનું ભજન નથી થાતું--ટેક પાંચ રસ ચાખું, રંગે રાતું ગાતું; જમનારો કોઈ જીવશે નહી એતો કાલે રજ્જ- ડાતુરે. મન. ૧ નીધા સરૂપી નદી બનાવી નાત તેમાં નાતું એગાંતો કાંઈ નહી વળે. હજી નકી કાતુરે. મન. ૨ ધંધામાં મુરખો ધ્યાન ધરેછે, ને ધર્મ નથી થાતું; આગળ જીવ આંસુડા ઝેરશે, ભેળુ નથી ભાતુરે. મન. ૩ ચોનથી થાતું; ... જીવ ચંચળ ફરેછે, ઝહીને જાતુ ભોજો ભગત કહે ગુરૂ પ્રતાપે, એની આગળછે વાંતુરે. મન. ૪

પદ ૩૯

ગરભમાં ગુણ ગોવીંદના ગાતો નિરંતર લેને નામ; ઉદરસાંથી અવતર્યોને હવે, કુડા કરે છે કામ; આતમ ઘાની આપનું ભોળુરે, રતન લઈ રાખમાં રોળ્યું ૧ આવ્યોતો ત્યારે શી રિદ્ધિ લાવ્યો જાઈશ પાછો વળી જોય; હું ને ગરૂ તરી હરીને બેઠો, ખરી કમાણી ખોય; ફોગટ મન શું રહ્યો છે ફુલીરે, ગયા દુબજ્યામાં ડુલી. ૨ મારૂ તારૂ તમે માં કરો પ્રાણી, માં કરો તાણુમ તાણું; કુટુંબ ગળી જો કુટવા લાગ્યુ. દેહી જાશે સમશાણ; માટી ભેગી માટી ભળશે, કરવાં ભોગવવાં પડશે. ૩ નામ ધર્યુ તે પડશે, રહેવાનું નથી કાંય; ભોજો ભગત કહે બાલો થઈને મુરખ સંમનગાંહ્ય; એગ કરતાં ગુરૂને શરણે આવેરે, તો ઝપાટો જમનો નાવે. ૪

ત્રીભુવન ફૂલ ચાબખા

ચાબખો ૪૦

પ્રીને પ્રેમ ખડગ કર લઈને, ચાલો શુરવીર હરીજન થઈ--ટેક જ્યારે ત્યારે એકવાર અરે. મરવાનું છે રહી; મોજ માણશો તોપણ મરવું, કાયા સુખ જન કહીરે; પ્રી. ૧ ડુંગર જેટલી દોલત હોય પણ, સાથે ન આવે જઈ; આગમા રેતાં માત પિતા સુત. મામા માસી ફઈરે. પ્રીત ૨ જખ મારતા ગયા જુવાનો, મંદાર મેડી ન રહી; કરમીગાં ખપી રાજ્ય કુકર્મ, ઠાલી ફુજેતી થઈરે. પ્રી. ૩ પાપ પોટલો માથે મુકી, ચાલ્યા સાથે લઈ; જગદુનોના ઝેર બંધની, શીક્ષા સુદ્રોએ સહીરે. પ્રી. ૪ કાંઈ ન માણ્યું કર્યું ન

શાર નહી; કહે ત્રિભુવન હરીને ભજ્યા, વની ઓળે આયુષ્ય પ્રી ૫

ચાબખો ૪૧

શુરા રહે નહી છાનોરે, પાવૈયાને નહી ચડે પાનો—ટેક ચાલ્યા કરતાં આ સંસારે, તડાગાર તોફાનો; ચાર દિવસના મેમાનો સૌ, બચે નહી બળાણાનો. શું. ૧ અમરપટો કોઇએ નહી આણ્યો, આંહી અચળ રહ્યાનો; લક્ષાધિપતિ પણ નથી લાવ્યા પ્રભૂ તણો પરવાનો. શું. ૨ હોળી ખડકી માંહી ખાજકે આવ્યા પાડવા ઉધાનો; સુખ પામવા ચાળીસુધે અંતે ખાય ઉપાનોરે શું. ૩ નવા જન્મ ગાથા કુટોમાં, મપનીઓ મુરખાનો કહે ત્રીભુવન હરિ ભજે તે,નિરધન તોય ન નાનોરે. શું. ૪

ચાબખો ૪૨.

જીવડો અનીતી અભ્યાસીરે, નાંખે નિજ ગળામાં ફાંસી—ટેક આપ તણું પણ અહિત ઇચ્છે, થાય નરકવાસી; એળે આયુષ્ય ગુમાવે, ખુવે દેહ ખાશી; જીવ. ૧ પાપ કરી કરી પેટ ભરેને, ભજે ન અવીનાશી; લખ ચોરાશીમાં ફરવું, તે ભૂલ નહીં ભાસીરે જીવ. ૨ નારી નાણા માંહી ., ઉર રહે ઉદાસી; કજીઆથી કાયર નહીં થાયે, કેવળ કંકાશીરે. ૧. ૩ દાવો લઇને પડે કુવામાં, હાથે કરે હાંશી; બળતી ચેહમાં પડી બરાડે, નહી શકે નાશીરે. જીવ. ૪ નીતિ રાખી ભજે નાથને, તજે સંગ રાશી; કહે ત્રીભૂવન તે જીવડો તો, ટાળે જમ ફાંસીરે. જીવ. ૫

ચાબખો ૪૩.

રહેશે સગાં કુટંબી રોતાંરે, જાવું જમને હાથે જોતાં—ટેક. ચાર દીવસમાં જવું સમુળું, જાણે જન્મ્યાં નોતાં; આણાંને પરીઆણાં સઘળાં, પંડ પડે પોતાંરે. રહે. ૧ ગાંઠ તણી કાંઈ મુડી ગુમાવી, ગરત્રે ખાતાં ગોથાં; વેદ તણાં જરી ભેદ ન સમજે, પાખંડનાં ભણે પોથાંરે. રહે. ૨ કામ ક્રોધનો કેદ કરીને, રાતાં માતાં હોતાં; મદમાં મરડતાં ચાલીને, ખાલી આયુષ્ય ખોતાંરે, રહે. ૩ કહે ત્રીભૂવન સંત પ્રતાપે, સાહેબ સામું જોતાં; આનંદ ઘેન ચડયું રહે અહોનીશ, પ્રભૂમાં જીવ પરોતાંરે. ૪

ચાબખો ૪૪.

[illegible] કરી બાઇરે. ભાવે ભગવત ભજો સદાઇ—ટેક. કુડ [illegible] કરમાં પાપ કમાઇ; કુકર્મે દુખ ન પી બમડેલું, મુકી હર. [illegible] ૧ ઇરચા નિત કરીસે અળગા, કર દુર ક્રોધ કસાઇ; કામ [illegible]નો કેડો વછોડો, કરીલે સ્યામ સગાઇરે. વૃત્તિ, ૨ મોટપ મણીધર કેસ મુખમાં, ધેલા ન રહે ઘેલાઇ; ભવસાગરમાં ઝોલાં ખાતો, જમ કર જઈ ઝલાઇરે. વૃત્તિ ૩ છોડી જવું જવું શમશાને, લેને હરી ગુણ ગાઇ; ત્રી ભુવન હરીજન હેત ગણીને, ભકતથી રાખ ભલાઇરે. વૃત્તિ. ૪

ચાબખો ૪૫.

માથે મોત નોબત ગરગડી, મુરખની આંખ નહી ઉઘડી—ટેક. હર મીમાં ખપી કરે કુકર્મો, રાજી થાય લડી; બકવા કરતો ફરે, ગાવા ગાજમ ચડીરે માથે. ૧ મોટપ ધરી ચાલે મરડાતો, ડોળે પંચમાં પડી; સાચાં ખોટાં ગુનો ચલવે, બતાવે અક્કલ બડીરે. માથે. ૨ જતન કરે પૈસાનું ઝાઝું, કરે ન પુન્ય દમડી; ખોટી મોટાઈમાં ખરચે, સગરે ન રામ ઘડીરે દારા દામ તણી વાતોમાં, જાય કાઢતો હડી; તમામ ખટપટ [illegible] રામ ન જ, ત્રીભુવન કહું છુ લડીરે. માથે. ૪

ચાબખો ૪૬

શઠને કેમ સુઝે સુગતીરે. એને પામવા અધમ ગતી—ટેક. બ્રહ્મા વિષ્ણુ શિવ જનક વીદેહી, શુક સનકાદીક જતી; સાક્ષાત ઉપદેશ દે આવી તોય ન અસર થતીરે. શઠ. ૧ સત વચન વિશ સરખા લાગે, ગ્યાન પચા [illegible] મતી; કામ કરોધને દામ સોધમાં, લે ન રામ બોધ રતીરે. શઠ. ૨ [illegible] તરૂથી નર્ક વાસમાં, સુખ માંખણ ગણુતી; અંગપતંગ દીપકમાં હોમે, [illegible] મુર્ખની મતીરે. શઠ. ૩ રાસભ રાખ વિશે આળોટે, મહાપી કાદવ સહી; નાવું નિર્મળ નદીના જળમાં, તને ગમે નહી રતી. શઠ. ૪ ગૈરતન વળગી દુધ મહે નહી, ઈતડી રૂધીર પીતી; ત્રિભુવન મનુષ્યા દેહ મળ્યો પણ, કરી ન હરી પ્રીતીરે. શઠ ૫

ચાબખો ૪૭

જેનાં   વાંના મુખડારે તેને સમાન દુખડાં—ટેક.

. મેનાં પોપટ, ... બગ કુકડાં; કોય દિન કોટી કિંકર પાસે, રે ફરકે ઢુંકડારે; જેનાં૧ કોય દિન શ્રેષ્ઠ મળેછે સુખડાં; કે ...દીન શીત ટુકડા કોય દિન પુષ્કળ પૈસા પાસે, કોય દિન એક દુકડારે. જેનાં. ૨ કોય દિન કંચનનાં લોટાકરમાં; કોય દિન ફુટા તુંબડાં; કોઇ દિન બંગલા મળે બેસવા, કોય દિન છીર્ણ ઝુંપડારે. જેનાં ૩ કોય દિન વસ્ત્ર વિનાના ફરતા, કોય દિન કસબી લુગડાં; કહે ત્રિભુવન રહે સંતોષી, એહ નશીબ ઉઘડ્યાં. જેનાં.૪

ચાબખો ૪૮.

આવો આવો લઇએ લાવોરે, મહેનત નથી ભજવામાં માવો. ફોકટ જગતમાં ફાંફાં મારો, ફંદ કરે નહીં ફાવો; રસ ભરી હરિ શેરડીને મુકી, શીદને છોતા ચાવોરે. આવો ૧. નારીના ગુણ ગાન કરો કેમ, ગમે ન ગોવિંદ ગાવો; રમત થવા માતાના પયથી, અજા ગળે શીદ ધાવોરે. આવો ૨. જેહ ભજે તેનો છે ભગવત, નથી કોઇનો દાવો; એમ જાણીને ત્રિભુવન જગમાં, હરિ રસ પીવો પાવોરે. આવો ૩.

ચાબખો ૪૯.

. હરિ ભજનથી ખસોરે પારસ પથ્થર ઉપર ઘસ્યો—ટેક. બાળબચ્ચાં .રીને દેખી, હીજડા પેઠે હસ્યો; ખરી વાતમાં ખોટ જણાશે, જાણીશ ફં- માં ફસ્યોરે. ખુ. ૧. મુકિત પામીશ કેમ મૂરખા, મન માયા મદ .ટસ્યો; ન રાત તું ફરે ડોલતો જાણે મણીધર રસ્યો. ખુ. ૨ મળી મનુષ્ય દેહ .સા નહીં, કેમ વિચાર કરશો; કહે ત્રિભુવન સંત પ્રતાપે જોઇએ, રગ રગ મ વસ્યોરે. ખુ. ૩.

ચાબખો ૫૦.

ખાંતે રાગ ધણી બોલ્જોરે, ફરી જમ કેરી ફોજે—ટેક. હાથે .રીને હેડમાં પડીને, શીદ ઉપાડો બોજે; મનુષ્ય દેહ મળ્યો છે મોંઘો, માણો ...થી મોજેરે. ખાંતે ૧. જાણી જબરો રોગ આસ્વાદવજ, સંસાર રૂપ સોજે; ધરિ

...ારે ચિત્તમાં, સાવધાન થઇ રહેજો.

...ાદિક, જાગ્રત થઇને જોજે; કામ ક્રોધ મદ લો... ...જો, ૩
નક્કી હાંજેરે. ખાંતે. ૩. કામધેનુ વિધાને ફળવી, ડહાપણ દુધમાં હોજો; ક.
વક્ષ થઇ ઘટ રામ રજ્ણીને, રાંક થઇ નવ રોજેરે. ખાંતે. ૪. શુદ્ધ કરે
નહીં સરોવર. હરે ન ભળ હોજો; ત્રિભુવન કહે ભક્તિ નદી જળથી, જન
મન મેલું ધોજો. ખાંતે. ૫.

ચાબખો ૫૧.

બે ઘડી કરો જ્ઞાન વાતોરે, અસ્થીર કાયા છે આતો—ટેક આડા
બળાની રહે ન બળાયું; કાળ બાથાને ખાતો; જોતા જોતામાં જાવુ છે, તોય
નથી ગદ માતોરે. બે. ઘડી ૧ કોડી કોડી રોજ કરડતાં, કાળ કમળ ન કાતો
ભલા ભુંડાને લેછે ભરખી, નથી રાખતો નાતોરે. બે ઘડી. ૨ બાજી ખોટી
બધા જગતની. ખોટો ખેલ દેખાતો માત તાત સુંદરી સરવે, ખોટાં ભગતની
બાતોરે. બે ઘડી ૩ જરા વારમાં જીવ ઝડપશે જગતો: રામ ભજન વિણ
અંતર થાતા, અંત સમે ઉત્પાતોરે. બે ઘડી તજી મલીન માયા સગજગો
કે, જ્ઞાની એજ ગણતો. જન્મ થતાં જેજે બાગી છુટે મણીધર એહી
મનમાંતોરે બે ૫ મન પતંગ અજ્ઞાન વિટાળે. આમ તેમ આછડાત
સાંત પવનથી ત્રિભુવન, બ્રહ્મા ગગન ચડી જોતોરે. બે ૬

ચાબખો. ૫૨.

રામ રૂપ સુખ કરજડી બુટીરે, પીઓજી સંતોષ પ્રમ રસમાં ઘુંટી.
મોક્ષ થવાનો એ ઉપાય, એવણુ નથી એકે; વેદ પુરાણ તે છે એમજ
કરો વિચાર વિવેકેરે, રામ ૧ મોઘામાં મોઘી એ વસ્તુ, નાણે નહી મળે
સતસંગેથા સહજ મળે છે, તનમાં ટાઢક વળેરે, રામ ૨ હીરા માણેકથી
પણ મોંઘી, કરોડ ગણી કીમતી; થીર કાપી ધરીએ કદી સામુ તોય તુલ-
ના થતી રામ ૩ રંગ રંગા આનંદ રહે પસરી, શોક જતો સટકી; ત્રિભ-
વન અંત શુદ્ધ થઇ જતું, જતો ન જીવ ફટકીરે રામ ૪

સમાપ્ત.

ચાળ

...મુતો ભાવરા ઘણી ભુંડારે, મેલા અંતર...
...નાગે, વળી ખેતર કુંડા, જેની વાસે ખાવ...
...ના ભુંડારે. ભે. ૧ ત્રાબિયા સારૂ ત્રાગુ કરેને વળી, કામ ક...
...ધન ધુતવા દેશો દેશમાં ફરે જેમ મુલકમાં ભુંડારે. ભે. ૩. ગામ ...
ચાકરી કરે ... રાખે અન કુંડા; ભોજો ભગત કહે કર્મની કોઠી ...
તણુ ભુંડારે. ભે. ૩.

ચાબખો ૫.

જોઇલો જગતમાં બાવારે, ધર્યા ભેખ ધુતીને ખાવા. ટેક. જયાં પ્રેમદા પાણી ભરે, ત્યાં જાય નિતનિત નહાવા; રાંડી છાંડી નરનો નાર ઘેર ... ત્યારે બાવોજી બેસે ગાવારે, ૧. લોકના છોકરાને તેડી રગાડે. વળી પરા... પ્રીત થાવા; ગ્રહસ્થની સ્ત્રી રીસાઇ જાય ત્યારે, બાવોજી જાય મનાવારે. ૨ ધુપ કરે ને ભાવે ધ્યાન ધરે, ભોળા લોકને ભરમાવા; ભોજો ભગત કહે બાવેશુ શેરે એને, જમપુરીએ જાવારે. ૩.

ચાબખો ૬.

ભરમાવી દુનીયા ભોળીરે, બાવો ચાલ્યો ભભુતી ચોળી. ટેક. ... ધાગાને વળી ચીઠી કરીને, આપે ગુણકારી ગોળી; જીવરે હણતા ... ન આણે જેમ ભીલ કાફર કોળીરે. ભ. ૧. નિત નિત દરશનનિમ ... ઘેર આવે ત્રિયા ટોળી; માઇ માઇ કરીને બાવો બોલાવે હૈયે કામની હોળી; સઘળા શીષ્ય ભેળા કરી ખાઈ ખીર ખાંડને પોળી; ભોજો ભગત કહે ભવસાગરમાં, ... બાવા બોળીરે. ભ ૩.

ચાબખો ૭.

મુરખો રળી રળી કમાણોરે માથે મેલશે મોટા પાણો. ટેક. ખાઈ ધુતીને ધન ભેળુ કીધુ, તે કોટી ધ્વજ કહેવાણો; પુન્યને નામે ... ન વાપરયો, ચાખવ્યથી લુટાણોરે. મુર. ૧ ભર્યાં કોઠાર તારા ધર્યા રહેશે, ન આવે એક સથે દાણો; મસાણની રાખમાં રોળાઇ, ગયા કૈક કોણુ રંકને રાણોરે.

... અમદાવાદ
ગુજરાતી સોસાઈટી ...

જગતના ચાબખા

ચાબખો ૧.

પ્રાણીઆ ભજી લેને કિરતાર, આતો સ્વપ્નું છે સંસાર. ટેક, દોલતને માલ ખજાનો, પુત્ર અને પરિવાર; તે તો તજી તમે જાશો એકલા ॥ જમના મારરે. પ્રા. ૧. રૂપી મેડીને ઓજસ ઝરૂખા, ગોખ તણો નહી છત્રપતિનો ચાલ્યા ગયા, તેનાં બાંધ્યા રહ્યાછે ઘરબારરે. પ્રા. ૨ . ફુલડાં ફરફરેને હૈડે શ્રીફળ ચાર, ઠીક કરી એને હાંડીમાં બાલ્પોપણી ફુડે પડે પોકારરે પ્રાં. ૩ સેજ તળાઇ વિના સૂતો નહી તે કરતો ફુનર, ખોરી ખેરી તને બાળશે જેમ લોઢું બાળે લુહારરે. પ્રા ૪. સ્મશાન જઇને ચેહ ખડકી ઉપર કાષ્ટનો ભાર, અગ્ની મુકીને અળગા રહેશે, અંગે ઝરે અંગારરે પ્રા. ૫ સ્નાન કરવા સૌ ચાલીઆ, મળી નર સઘળાને નાર; ભોજો ભગત કહે દશ દહાડા રોઇને, વળીતી મુકયો વિસારરે. પ્રા. ૬.

ચાબખો ૨.

જીવને શ્વાસતણી સગાઇ, ઘરમા ઘડી ન રાખે ભાઇ. બાપ કહે છે બેટો અમારો, માતા મગળી ગાઇ; બેની કહેછે બાંધવ અમારે, ભીડ પડે ત્યારે બાહીરે જી, ૧. લીપ્યું ગુંપ્યું આંગણુંને, કાઢયા વેળા થઇ; અડશો માં તમે અભડાશો એમ લોક કરે ચતુરાઇરે. જી. ૨. ઘરની નારી ઘડીન મુકે, અને બાગી રહી; ભોજો ભગત કહે કંથ પળાવી તરત બીજાને ગઇરે. જી ૩

ચાબખો ૩.

દેશિ સંગતણી લાવીરે, ભેળાં કરે બાવોને બાવી; ટેક. મોટાં કપાળે ટીલાં કરે વળી ટોપી પટકાવી; કંયો ને ખલતો માળા ગળામાં, કાંને મુદ્રા લટકાવીરે, દે ૧. સંત સેવામાં સુખ ઘણુ ને કરે સેવા મન ભાવી; તન મન ધન સોપે એ સંતને પ્રીતીઓ લગાવીરે. દે. ૨. એવું એવુ જ્ઞાન દિઓ, બહુ હેતે બોલાવી; ભોજો ભગત કહે સખ્યા ચાહુમાં, બેયે ભમાવીરેદે. ૩.